

SĂMĂNĂTORUL

Redactor responsabil:
Dr. ENEA POPA

Redacția: Str. Petru Maior No. 7.
Administrația: Str. Gh. Coșbuc, 34

Foaie culturală-politică. Apare
săptămânal sub conducerea
unui comitet

ABONAMENTUL:

Pe an 100 Lei
Pe 1/2 an 50 Lei
Pe 1/4 an 25 Lei

Analfabetismul.

ntem și azi, în Europa, țara cu
mai mulți neștiutori de carte după

țara românească numărul neștiu-
tor de carte variază între 60-90%.
mai mulți neștiutori de carte îi
Basarabia (80-90%), apoi ve-
regat cu 70-80% și Ardealul
0%.

e, deci, de loc înfloritoare sta-
culturală a elementului românesc
această țară, ba e chiar destul de

trebuie să știm, că tocmai această
de întunec și neștiință este
din pricinile multelor rele și
sursuri, de cari suferim, căci fără
nu putem fi luminați asupra fe-
lor nevoi ale țării.

alfabetismul (neștiința de carte)
cea mai mare piedcă în drumul
un ideal de cultură al neamului
ru, ideal care ar trebui să ne în-
țească cel puțin cu puterea, care
e și însuflețise generațiile trecute
ru idealul național.

fi timpul, ca măcar acum în țara
tră liberă, să ne scăpăm de ru-
a analfabetismului.

unca noastră a tuturor trebuie să
ndrepteze cu puteri unite și de-
nțelegerere în această direcție.
e o jale să vezi atâtea lume, care
se poate folosi de hrana sufle-
că, ce și-o dau cărțile bune.

rașe și sate, preoții, învățăto-
ceilalți cărturari cu dragoste de
n trebuie să jertfească 1-2 ore pe
n timpul toamnei și iernei, pentru
narea și instruirea analfabeților.
ceice au avut norocul să învețe pu-
carte nu trebuiesc uitați nici ei,
ă nu-și uite, în câțiva ani după
sirea școlă, ceace au învățat
coală.

anii din urmă s'au și arătat fru-
se nizuinți pe această cale de lu-
are a poporului.

unca depusă în vederea acestui
o mărșă e cam grea și nerăsplă-
indeajuns, dar e deosebit de
mnată pentru viitorul țării. Astăzi
mai popoarele cu o cultură înaltă
pot exista.

reozii, profesorii, învățătorii și căr-
ri, în general, nu trebuie să rămână
asători la această chemare a vre-
ii. Știm prea bine, că preoții, pro-
rii și învățătorii sunt așa de slab
și din partea statului pentru mun-
lor oficială, încât, copleșiți de
utajile vieții, cu greu se mai pot
sleși pentru o muncă extraoficială,
cu toate acestea sunt datori s'o
ă, tocmai spre a aduce vremuri
bune, când munca intelectuală

se va aprecia și retribui după adevă-
rata ei valoare.

Munca în acest câmp este ajutată
azi și de gazetăria cinstită.

Parcă în vremea din urmă numărul
știutorilor de carte sa mai înmulțit și
pe satele noastre. Poporul nostru de
altfel este dornic de învățatură.

Conducătorii inimoși ai orașelor și
satelor noastre trebuie să înțeleagă
acest lucru, iar poporul, de altă parte,
trebuie să asculte chemarea conducă-
torilor săi și să nu se ferească de
nici o datorie, căci numai spre binele
lui va fi.

Urmând aceste îndemnuri, satele
noastre în 10-20 de ani, ar lua cu to-
tul altă înfățișare culturală, economică
și socială. Ceața întunecului, care

mai apasă și azi asupra satelor
noastre, s'ar rupe sub bătaia caldă a
razelor învățături.

Precum la alte popoare, așa și la
noi știința de carte bună va schimba
în scurtă vreme înfățișarea țării.

Visăm și ne amăgim cu gândul
frumos, că, odată, nu prea târziu, ne
vom bucura și noi de o stare cultu-
rală ca popoarele din apusul și unele
din nordul Europei.

Căci, după cum citisem undeva,
trebuie să știm, că în sufletul neamu-
lui nostru se ascund bogății, din cari
se poate turna un monument cultural
al lumii.

Dar, aceste bogății trebuie desco-
perite și valorificate prin cultură.

(dr. e. p.)

La Judecată . . .

E o adevărată patimă ce a cuprins
mai ales poporul nostru de a se legiu
pentru ori ce lucru mic. Cunosc sate
întregi, cari înainte de război erau așa
de încăucate de datorii, că de n'ar fi
venit războiul, ar fi fost intabulate la
advocați. Nici acum, când ar trebui să
fie la sate mai multă înțelegere și dra-
goste, nu s'a lăsat la o parte pornirea
de răzbunare prin judecăți.

Si apoi să vedem că din ce lucru
se încep pârile de cele mai multe ori.
Un purcel, srijit cât o jumară, a in-
trat pe sub gardul, din care au rămas
pană în primăvară câteva găteje, în
grădina vecinului. S'a încovoiat purce-
lul cu nasul în pământ ca o potcoavă
la rădăcina unui morcov. Atâtea a fost
de-ajuns, ca vecinul, cam dungaci, să
ridice în picioare pe foți vecinii. Ba
mai adaugă, că la astfel de lucruri nu
lipsesc nici groarii, cari îi îndârjesc
pe amândoi, ba că tu, ba că el are
drept și cei doi înpricinați se pornesc
la judecată, fiecare cu dreptatea în sân.
Dă pela jandarmi, dă pe la secretari,
pela primpretori la timbre și altele, că
păra să fie ferecată în toată legea.

Părății apoi vin în fața legii. Acum
pe bietul purcel așa l-au schimbat
de zău nu știi ce-i; unul zice că-i cât
o rîmă, păgubașul îl face cât un bou;
morcovul pe acela urmă, ba că a fost
rădăcina de cucută, ba că din el
puteai ferbe la o casă. Si toate acestea-s
înărite de martori. După câteva săp-
tămâni de bătut drumurile și de pre-
zențare cu frică și de bălbăituri în glas
pela cei mari, se spune judecată a care
nici când nu poate mulțumi pe amân-
doi dăcoșii.

Și acum să facem socoteala la ce
s'a ajuns prin pără: vreme perdută
pentru lucru mic, locurile nelucrate,
grija femeilor și copiilor, că ce va fi,
cu ei după păra, bani dați de geaba

vite vândute, vorbe și ocări prin sat.
Și după toate acestea vin groarii,
atât dela sate cât și dela orașe, care
aruncă cu milă făcarnică câte un brus
pe groapă după ce i-au ruinat pe
amândoi părății. Mai adaugă că de
lucruri de acestea te pomenești, că se
îndușmănesc sate întregi. Cine intră
la judecătoria cu mintea și inima lim-
pede și vede fețele încrețite, privirile
boldișe, aude cuvintele zmăncite și
amenințările impricinaților, acela va
încunjura de o poștă și casa judecă-
toriilor și nu va căuta pete în soare,
ca să înceapă pări.

Feriți-vă de-a vă legiu pentru ori
ce vorbă și lucru neînsemnat, pentru că
ele nu se potrivesc cu oamenii, cari
au pricepere și cumpăt la judecată și
apoi afară de acestea prea multe pări
stică bunul nume, nu numai al sin-
guraticilor, ci și al întregului neam.

Sânt ele încăceli și daraveri grele,
cari nu se pot limpezi decât de oameni
pricepuți în legi, atunci și numai
atunci să porniți pe drumul legii. Pană
atunci ține minte, frate române, pro-
verbul făcut dnpă multe suferințe:

Mai bine o pace strâmbă, decât
o judecată dreaptă. (s)

Rugăm cu stăruință pe dom-
nii cărora le-am trimis foaia,
să binevoiască a ne trimite
prețul abonamentului.

Se poate plăti direct, sau
trimite prin poștă, la dl
Gheorghe Maior, șef-contabil,
sau la dl Dr. Alexandru
Ceușianu, avocat.

Duminecă în 8 Noembrie c. desp. Reg-
hin al «Astrei» va ținea conferințe în
comuna Delent (Potoc).

Cronica politică.

Adunări. Partidul național rămâne,
pe cum se vede, tot el cel mai cre-
dincios al poporului, căci nu stă numai
în dietă de pază și control la croirea
legilor, ci mai cu seamă se coboară
des la orașe și la sate, s'asculte glasul
poporului și să dea adevărate îndru-
mări pentru o viață mai vrednică de
un popor, care și-a întregit țara
după atâtea veacuri de grele năpă-
sturi străine.

Alte partide politice vedem, că merg
la sate mai mult numai în vremea
alegerilor, ca să-și vâre câte un om
de-al lor, pe care nici nu l'ai mai
văzut, ba nici nu i'ai auzit de nume,
și — de te-a înșelat, să-l alegi-se
cam mai duce, de unde a venit, până
la altă alegere.

Și să nu ne pară cumva uitare, că
în anul din urmă la noi în Ardeal
s'au rărit adunările partidului național.
Asta se explică ușor și pe dreptate
cu împrejurarea, că, intrând în acest
partid tot mai mulți din vechiul Regat,
din Basarabia și Bucovina, se cuvenia,
ca acum să meargă căpeteniile noastre
peacolo, ca să se cunoască bine și
cu acei frați, cari țin cu atâtea scum-
pătate la frunții nostri, așteptând
atâtea bine dela ei pentru țara între-
agă, dornică de mai multă dreptate.

În 18 Octombrie s'a ținut marea
adunare dela Bazargic în Dobrogea.
A fost una din cele mai strălucite,
cum niciodată n'a mai văzut pământul
dobrogean. Alergatau acolo nu numai
miile de cetățeni dobrogeni, veniți cu
trenul, cu căruțe și pe jos dela sute
de kilometri, ci și reprezentanți din
Maramureș, Banat și fundul Mo'dovei.
Delegații nenumărate i-au întâmpinat
încă prin garile către Bazargic pe lu-
biții frunții, strinși înjurul dlui Iuliu
Maniu, iar la gara Bazargic nu mai
încăpeai de mulțimea îngrămădiă pe
un spațiu de peste 200 metri, având în
frunte fanfara (muzica). Dl Iuliu Maniu,
primit în triumf, le mulțamește pentru
brava purtare și în alegerile la Camerele
agricole, apoi face o luminoasă ex-
punere asupra ființei partidului națio-
nal, carele în stat național român
vrea să asigure fericirea tuturor fără
deosebire de limbă și de clase soci-
ale — pe baza hotărârilor din 1918
dela Alba-Iulia. Au salutat apoi înflă-
cări reprezentantul Bulgarilor și al
Turcilor din Dobrogea și presidentul
partidului național deacolo dl C. An-
gheliescu, iar din Ardeleni au mi
vorbit foștii ministri Ștefan Cici Pop
și Mihail Popovici, și dl Dr. Sever
Dan, secretar general al partidului.

În 25 Octombrie a fost congresul
partidului național din județul Mușcel,
ținut la Câmpu-Lung. Era tocmai un

„Crema Fantasia“

este neîntrecută, după a cărei întrebuintare pielea devine
fină, catifelată, dispar toate necurătenii feței. Să poate
comanda și prin poștă dela
Depozit pentru REGHIN și JUR-IA

FARMACIA NEAGOS
76. MUREȘ, TELEFON No. 130.
FARMACIA MERA

an dela înființarea partidului nostru în acele părți.

Distinsul președinte local, dl deputat Giurgulescu s'a putut pe dreptul mândri cu oamenii săi, ca-i așa de bine i-au ascultat chemarea. Au vorbit dela noi dinii Dr. Ștefan Cicio Pop și Mihai Popovici. De cel dintâi zice un corespondent al adunării, că „este asămănător prin chipul și graiul său unei stânci, de care s'a isbit și sfărmat velurile maghiarizmului, cari voiau să înghiță sufletul românesc,” iar „Mihai Popovici e asămănător prin chipul și graiul său unui torent de apă cristalină, care dă viață și sănătate celor ce se adapă din ea.” N'au promis mulțimei munți de aur și alte minunății, ci „o guvernare dreaptă, cinstită și legală, de care lumea toată e atât de însetată.”

Tot în 25 Oct. altă adunare s'a ținut la Slatina (jud. Olt) din partea organizației județene a partidului național. Au luat cuvântul din ai noștri Dr. Aurel Dobrescu și Dr. Ilie Lazar, cunoscuți prea bine și aici în ținutul nostru: „Nici când — zice dl I. Lazar — bunul popor ardelean nu va putea ierta liberalilor batjocura din alegerile generale, când le-au furat cel mai sfânt drept, dreptul de vot”, iar dl Dobrescu spune răspicat, ce se face cu listele de alegători și cum trebuie să și-le apere oamenii de regimul păcătos.

O socoteală limpede.

La Zürich — în Elveția — leul nostru face 2½ centime, egal cu 2 și jumătate bani. La noi leul se socotește cu un ban, căci un ou se vinde cu 2 și jumătate lei, ce e egal cu 2 și jumătate bani. Un kg lapte costă azi 8—9 lei, în timp de pace era 8—9 bani. Un kg carne era în timp de pace 80—100 bani, azi e 40—50 Lei. Aei leul e socotit în 2 bani. Un metru de pânză-șifon costă azi 65—75 lei și a costat înainte de războiu 25—30 bani, deci prețul sa' urcat de 220—250 ori. Un metru de postav era în timp de pace 4—6 lei, astăzi costă aceeași calitate 800—1000 lei, deci prețul e urcat de 200—250 ori, o păreche de ghețe costa 10—15 Lei și azi costă 1000—1200, așadar s'a urcat de 100—125 ori. Un general sau un secretar de stat cu serviciu de 25—30 ani primește azi lunar 10—12 mii lei, ce în valuta de aur, după care vând industriașii și comercianții, face numai 250—300 lei, adică au plată tocmai cum aveau acum 25—30 ani, când însă erau locotenent sau funcționar mic, nu ca acum! De cei mai mici la ce să se mai vorbească?! Ei, dacă sunt oameni de omenie, trebuie deadreptul să flămânzească!

Știri mărunte.

Sa stins la București Sâmbătă noaptea un om de mare valoare, Toma Stelian, profesor universitar și fost ministru. Era înainte de războiu o podoabă adevărată a partidului liberal și a parlamentului român. După războiu înse s'a ținut departe de politică, nepunându-se împăca cu poile apucături liberale, cari nu să potriveau de loc cu mintea sa luminată și cu omenia sa curată. Pațatul său mare din București l'a lăsat prin testament, să facă din el Muzeu național, ori o școală. Biblioteca sa bogată în cărți alese a rămas tot neamului sub îndrumarea Casei școalelor. (Vrednic suflet!)

Dl învățător din Căcuciu Ioan Suciu prin decret regal a fost distins cu medalia „Răsplata muncii pentru biserică clasa I.” (Felicitările noastre sincere!)

În 25 Oct. sa'mai ținut o minunăță în runire politică și la Chișinău în Basarabia. Știind că e acolo președintele partidului dl N. Iorga, carele vorbise marele la deschiderea cursurilor Universității populare din acel oraș, l'au silit cu dragostea mare cătră el, să le țină și o conferință politică. Sa' supus dorinței generale și numai decât a fost încunjurat de mii de cetățeni, cari i-i sorbiau vorbele înțelepte și înflăcărâte, cari făceau istoricul partidelor politice, arătând pacostea partidului liberal com și corupt (stricat). „Cei, cari sunt așteptați să iee guvernarea după liberali vreau reîntronarea a dreptății și a legalității.”

Alegeri. Cum apare din cele publicate dela cel din urmă consiliu de ministri alegerile comunale nu-i prea zimbesc guvernului liberal.

Dl ministru Moșoiu se crede tare numai cu Ungurii în 3 județe secușești și orașul Târgu Mureș, apoi în câteva comune cu Evreii. (Bună ortăcie!) În Banat nici o nădejde.

Dl Inculeț în Basarabia c'am tot așa, căci „prefecții nu și pot lua răspunderea — de teama unei mișcări de indignare a populației.”

I. Nistor în Bucovina „având la îndemână — cum zice — forțe jandarmerești îndeajuns și bine pregătite ar scoate 2/3 liste liberale.”

În restul țării și mai negre colorul...

La Constanța lângă Marea Neagră a a sosit cel dintâi transport de 500 Români macedoneni, cari vor fi colonizați în Dobrogea, primind câte 10—15 hectare de pământ. Vor urma încă 1000 de inși. Ei scapă de acum de asuprirea tirană a Grecilor și Sârbilor, cari folosiau cu plăcere și cuțul contra acestor dulci frați ai noștri.

O interesantă adunare s'a ținut în 25 și 26 Octobrie la București. Asociația femeilor române s'a sfătuit la un loc cu femeile frunțase, cari reprezentau acolo societățile de femei maghiare, săsești, șvăbești, ucrainiene și evreești din țară. Pe lângă unele plângeri ale celor din urmă, cari poate n'aveau locul chiar acum și acolo femeile române sau putnt bucura de apropierea celorlalte, cari și ele sunt mame de cetățeni ai României. Bunăînțelegerea va aduce mult bine țării noastre.

Dl ministru Lăpedatu a ținut să sa'ute sărbătorește pe cei „11 distinși liberali” înscrși la Cluj și să le spună: „Fiți siguri, că fiecărui dintre Domnia Voastră i se vor recunoaște meritele și va fi fiecare răsplătit fără nici o precupețire după osteneala, ce va depune pentru biruința principiilor (părerilor) noastre.”

(Iată, zicem noi, cum să câștigă liberalii. Vor fi plătite principiile! Bravo principi!)

În dieta dela Budapesta unul din deputați a ridicat ponos pentru sarcinile de bani puse asupra părinților atâtor copii nevârștnici, pe cari i-i duc și cu jandarmi la exerciții militare, bagseama să-și facă armată pentru visurile lor nebune. În scopul acesta și orașul Budapesta a luat 400 milioane între cheltuielile sale.

Troupele grecești au început să se retragă din Bulgaria. căci Consiliul Societății Națiunilor le-a pus pentru asta termen de 24 oare, așa, că după 60 oare să nu mai fie solda grec pe pământul bulgăresc.

(Cuminte rându'ală!)

La Chișinău în Basarabia s'au deschis cursurile Universității populare. A fost chemat și marele nostru învățat dela București, dl. N. Iorga și mii de cetățeni l'au îmbrățișat și ascultat cu drag pe acest om, carele află vreme pentru atâtea lucruri bune și le știe preamări ca nime altul.

La 27 Oct. seara în gara din Reghin s'a întâmplat o groznică nenorocire. Soldații Ioan Vasilache și Flore Muțiu au fost prinși între șinile trenului și omorâți pe loc cu grozave ciuntiri. Au fost înmormântați cu pompă militară în cimiterul din Reghin.

Poveste cu tâlc.

Într'o comună s'a pomenit odată un agent comercial punându-și în vânzare marfa, de care oamenii duceau mare lipsă. Prilejul era prielnic și agentul și-a dat seamă, că poate face o afacere bună, vânzându-și marfa scump de tot și strecurând în mâinile oamenilor pe de-asupra și articole proaste, de cari nu puteau lua nici un folos.

Dela o vreme încoace însă s'au socotit oamenii și luând de veste că sunt trași pe sfoară, au luat dâșii comerțul în mână, părăsindu-l cu toții pe agentul buclucaș. Zadarnic voia să-și vândă acuma agentul marfa, — pentru care ceruse mai înainte 200 Lei, — nimeni nu voia să stee cu el de vorbă și nimeni nu se uita la penele, luate de prin corturi streine, cu cari voia agentul să-și împoțoneze taraba. Oamenii au înțeles, că agentul voia să nimicească întreprinderea lor, vânzând marfa pe preț de nimica, — și pentru aceia îl ocoleau și sprijineau întreprinderea lor, întemeiată cu trudă și osteneală.

Totastfel și în viața de toate zilele, să ne ferim de aceia, cari fac negoț pe pagubă, numai ca să strice altora, — fiindcă aceștia nu umblă cu gânduri curate. Să ne strângem cu toții în jurul oamenilor noștri, cari aduc jertfe mari și pun osteneală multă pentru binele obștesc.

No. 1982. exec. 1925.

Publicație de licitație.

Subsemnatul executor judecătoresc prin aceasta publică că în baza deciziei No. G. 10858-1925. a judecătorei de ocol Reghin în fa v o r u l reclamantului Gliga Ioan I. J. reprezentat prin avocatul Dr. A. Ceușianu pentru incassarea creanței de 1400 Lei — bani și acces. se fixează termen de licitație pe ziua 20 Noiembrie 1925. orele 4 m. la fața locului în Roștolita — unde se vor vinde prin licitație publică judiciară vaci oii în valoare de 10.600 Lei.

În caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Reghin, la 2. Nov. 1925.

Oliver Ghelan,
executor judecătoresc.

No. 1457 exec. 1925

Publicație de licitație.

Subsemnatul executor judecătoresc prin aceasta publică în baza deciziei No. G. 58-1925. a judecătorei de ocol Reghin în favorul reclamantului Dr. Nicolae Blatt repr. prin avocatul Dr. Eugen Wiegner pentru incassarea creanței de 1200 și acces. se fixează termen de citație pe ziua 11 Nov. 1925. orele 5 p. m. la fața locului Reghin unde se vor vinde prin licitație publică judiciară mobilile de casă în valoare 5000 Lei.

În caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Reghin, la 21 Octomvrie 1925.

Oliver Ghelan,
executor judecătoresc.

„SIRPINOL”

este cel mai bun medicament în contra boalei de plămâni, așa ca tusa, tuse convulsivă (măgărească), asthmă și pentru tuberculoză tici. Se află la

Farmacia lui Victor Mera :-: in Reghin

Ori ce mâncărime de piele, râie etc. dispare în decurs de 3 zile întrebându-se alifia

„SCABIOSAN”
preparatul farmacistului

Neagoș Tg.-Mureș

Să poate comanda direct sau la farmacia

MERA Reghin

Vite

altoite de 1 și 2 ani la bilioan Port altoi americane cu rădăcină 3309, 101¹⁴ riparia gloire.

Pomi

roditori de tot felul, în specii pruni pentru uscat.

Cereți Prețul curent

că au venit timpul pt. plantarea toamnă. Se vinde en gros și detail. Se acceptă reprezentanți serioși în toate regiunile.

Pepiniera Tóthfalus

Târgu-Mureș

Str. Sft. Gheorghe No. 9.

„VINUL DE CHINA FERUGINOS”

este cel mai bun leac pentru cei slăbiți și fără poftă de mâncare. Preparatul farmacistului

Neagoș Tg.-Mureș

Să poate comanda prin postă. Deposit și la farmacia

MERA REGHIN